

ХАРАКТЕРИСТИКА РЕЖИМУ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ СКЛАДОВИХ ЕЛЕМЕНТІВ ВЕБ-САЙТУ, ЗГЕНЕРОВАНИХ КОМП'ЮТЕРНИМИ ПРОГРАМАМИ ТА ШТУЧНИМ ІНТЕЛЕКТОМ, У МІЖНАРОДНОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ

CHARACTERISTICS OF THE REGIME OF LEGAL PROTECTION OF CONSTITUENT ELEMENTS OF WEBSITE, WHICH ARE GENERATED BY COMPUTER PROGRAMS AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE, IN INTERNATIONAL PRIVATE LAW

Ходош А.В., аспірант

Інститут держави і права імені В.М. Корецького Національної академії наук України
юрист

Юридична фірма Eterna Law

Переверзєва О.С., к.ю.н., старший дослідник,

старший науковий співробітник відділу міжнародного права та права Європейського Союзу

Інститут держави і права імені В.М. Корецького Національної академії наук України

Стаття присвячена дослідженню режиму правової охорони складових елементів веб-сайту, згенерованих комп'ютерними програмами та штучним інтелектом, у міжнародному приватному праві, зокрема, розглянуто положення національного та іноземного законодавства, відповідну практику, наведена його правова характеристика, окреслено його переваги та недоліки в контексті застосування у сфері відносин, що пов'язані з правовою охороною складових елементів веб-сайту. Актуальність теми зумовлена постійним використанням веб-сайтів у приватноправових відносинах та розповсюдженістю правопорушень на їх складові елементи. Нині веб-сайти є «обличчям» бізнесу. Іноді вони фактично виконують функції таких класичних об'єктів інтелектуальної власності, як торговельні марки та комерційні найменування. З їх допомогою споживачі можуть відрізнити товари та послуги одних осіб від інших в мережі Інтернет, ідентифікувати особу постачальника таких товарів і послуг. Так, власники веб-сайтів безперечно зацікавлені у всебічній охороні власних прав від посягань з боку третіх осіб, які можуть завдати репутаційної та матеріальної шкоди. Водночас, оскільки використання комп'ютерних програм та штучного інтелекту для створення об'єктів інтелектуальної власності, у тому числі для веб-сайтів, набуває все більшої популярності, комплексне дослідження режиму правової охорони таких об'єктів дозволить зацікавленим особам визначити її межі, обсяг власних прав, спрогнозувати шляхи вирішення потенційних конфліктів, спланувати застосування додаткових заходів, спрямованих на посилення такої охорони тощо. Отже, метою статті є проведення комплексного дослідження режиму правової охорони складових елементів веб-сайту, згенерованих комп'ютерними програмами та штучним інтелектом, у міжнародному приватному праві, що дозволить сформулювати узагальнене бачення його переваг та недоліків, практики його застосування, а також надати практичні рекомендації, які можуть бути використані зацікавленими особами у власній діяльності в мережі Інтернет. Практичне значення статті полягає у формулюванні науково обґрунтованих рекомендацій, які можуть бути застосовані у міжнародно приватноправових відносинах, що пов'язані з правовою охороною складових елементів веб-сайтів, згенерованих комп'ютерними програмами та штучним інтелектом, а також у законотворчій діяльності.

Ключові слова: веб-сайт, складові елементи веб-сайту, режим правової охорони, правова охорона складових елементів веб-сайту, комп'ютерна програма, штучний інтелект, право особливого роду (*sui generis*), авторське право, міжнародне приватне право, охорона прав інтелектуальної власності.

The article is devoted to the study of the regime of legal protection of constituent elements of website, which are generated by computer programs and artificial intelligence, in international private law, in particular, the provisions of national and foreign legislation were considered, as well as the relevant practice, its legal characteristics were given, its advantages and disadvantages were outlined in the context of its application in the field of relations related to the legal protection of constituent elements of website. The relevance of the study is due to the constant use of websites in private legal relations and the abundance of offences against their constituent elements. Nowadays, websites are the "face" of businesses. Sometimes they actually perform the functions of such classic intellectual property objects as trademarks and trade names. With their help consumers can distinguish goods and services of one person from others on the Internet, identify the supplier of such goods and services. Thus, website's owners are definitely interested in the comprehensive protection of their rights against encroachments by third parties, which can cause reputational and material losses. At the same time, since the use of computer programs and artificial intelligence to create intellectual property objects, including those for websites, is becoming more and more popular, a comprehensive study of the regime of legal protection of such objects will allow interested parties to determine its limits, the scope of their rights, predict ways to resolve potential conflicts, plan the application of additional measures aimed at strengthening such protection, etc. Thus, the article is aimed at carrying out a comprehensive study of the regime of legal protection of constituent elements of website, which are generated by computer programs and artificial intelligence, in international private law, that will allow forming a generalized vision of its advantages and disadvantages, the practice of its application, as well as provide practical recommendations which can be used by interested persons in their own activities on the Internet. The practical significance of the article lies in formulating a scientifically based recommendations which can be applied in international private legal relations related to the legal protection of the constituent elements of websites, which are generated by computer programs and artificial intelligence, as well as in legislative activity.

Key words: website, constituent elements of website, regime of legal protection, legal protection of constituent elements of website, computer program, artificial intelligence, right of a special kind (*sui generis*), copyright, international private law, intellectual property rights protection.

Постановка проблеми. В сучасному світі функції класичних об'єктів права інтелектуальної власності, таких, як торговельні марки та комерційні найменування, фактично можуть виконуватися й іншими творіннями людства, зокрема, веб-сайтами. Виступаючи немов «обличчям» бізнесу, веб-сайти дозволяють споживачам відрізнити товари та послуги одних осіб від інших в мережі Інтернет, ідентифікувати особу постачальника таких товарів і послуг. Зі свого боку сайти складаються

з великої кількості складових елементів, окремі з яких є самостійними об'єктами інтелектуальної власності. Порушення прав на такі об'єкти може завдати як репутаційної, так і матеріальної шкоди. Водночас рушійною силою прогресу людства на поточному етапі розвитку є комп'ютерні технології, зокрема, програми та штучний інтелект. Їх використання для створення об'єктів інтелектуальної власності, у тому числі для веб-сайтів, набуває все більшої популярності, а регулювання таких

об'єктів є тенденцією сучасної нормотворчої діяльності країн світу.

Отже, проведення комплексного дослідження режиму правової охорони складових елементів веб-сайту, згенерованих комп'ютерними програмами та штучним інтелектом, у міжнародному приватному праві є актуальним завданням, яке відповідає сучасним тенденціям юридичної науки та практики, що забезпечить формування узагальненого бачення його переваг та недоліків, практики його застосування, а також дозволить зацікавленим особам визначити межі такої охорони, обсяг власних прав, спрогнозувати шляхи вирішення потенційних конфліктів, спланувати застосування додаткових заходів, спрямованих на посилення такої охорони тощо.

Варто зауважити, що «охорона прав» характеризується з превентивної точки зору, тобто здебільшого орієнтована на недопущення потенційного правопорушення, хоч й не обмежуються тільки цим, а охоплює також й заходи спрямовані на відновлення порушеного права, тобто є поняттям ширшим ніж «захист прав» [1, с. 205–206]. З цього приводу Бондаренко С.В. вказував, що: «Охорона прав інтелектуальної творчої діяльності забезпечується шляхом надання творцеві виключних прав особистого немайнового та майнового характеру щодо створеного ним об'єкта» [2, с. 8]. Водночас, як слушно зауважує Богуцький П.П.: «Правовий режим характеризується вибором певної сфери соціальної комунікації, де виникає потреба в активній дії права, а також – встановленням певних правил поведінки, які мають бути реалізовані або ж застосовані, окрім цього – визначенням способів і засобів дії права, і чи не найголовніше – визначенням мети, досягнення якої стає можливим завдяки дії права у тій чи іншій сфері соціальних комунікацій. Правовий режим, маючи універсальні характеристики, конкретизується виключно обраною сферою соціальних комунікацій (суспільними відносинами), способами і засобами, які застосовуються для приведення у дію права, а також метою, яка при цьому переслідується» [3, с. 2]. Враховуючи зазначене, можемо сформулювати поняття «режиму правової охорони». Це – система норм, які встановлюються з визначеною метою та спрямовані на недопущення потенційних правопорушень і відновлення порушених прав в рамках конкретних суспільних відносин, що забезпечується, зокрема, шляхом передбачення комплексу прав та обов'язків суб'єктів таких суспільних відносин, правил їх поведінки, способів та юридичних засобів приведення цих норм у дію задля досягнення поставленої мети.

Так, 01 січня 2023 року набув чинності новий Закон України «Про авторське право і суміжні права» № 2811-IX від 01.12.2022 (далі – «Закон про АП і СП»), який став інноваційним для України в контексті регулювання вищезазначених питань. Ним було вперше встановлено режим правової охорони неоригінальних об'єктів, згенерованих комп'ютерною програмою.

Передмова. Проте, перш ніж розпочати дослідження режиму правової охорони складових елементів веб-сайту, згенерованих комп'ютерними програмами та штучним інтелектом, у міжнародному приватному праві, варто спочатку визначити правову природу комп'ютерних програм та штучного інтелекту.

Розуміння сутності комп'ютерних програм сформоване тривалою історією їх використання людством. Так, Закон про АП і СП визначає «комп'ютерну програму» як «набір інструкцій у вигляді слів, цифр, кодів, схем, символів чи в будь-якому іншому вигляді, виражених у формі, придатній для зчитування комп'ютером (настільним комп'ютером, ноутбуком, смартфоном, ігровою приставкою, смарт-телевізором тощо), які приводять його у дію для досягнення певної мети або результату, зокрема операційна система, прикладна програма, виражені у вихідному або об'єктному кодах» [4]. Можемо стверджувати,

що майже будь-яка людина на інтуїтивному рівні усвідомлює, що таке комп'ютерна програма.

Водночас штучний інтелект є однією із найсучасніших, якщо не найсучаснішою комп'ютерною технологією. Підходи до його розуміння тільки починають напрацьовуватися та зазнають постійних змін.

Так, у звіті незалежної експертної групи зі штучного інтелекту при Європейській комісії «A definition of AI: Main capabilities and scientific disciplines», опублікованому 8 квітня 2019 року, «системи штучного інтелекту» визначаються як «програмні (і, можливо, також апаратні) системи, розроблені людьми, які, отримавши комплексну мету, діють у фізичному або цифровому вимірі шляхом сприйняття свого оточення за допомогою збору даних, інтерпретації зібраних структурованих або неструктурованих даних, міркування на основі знань або обробки інформації, отриманої з цих даних, і визначення найкращих дій для досягнення поставленої мети» [5, с. 6].

У Глосарії термінів авторського права та суміжних прав Всесвітньої організації інтелектуальної власності, автором якого є Доктор Міхай Фічор (Mihály Ficsor), зазначається, що: «Термін «штучний інтелект» зазвичай використовується для позначення тих типів комп'ютерних систем, які мають певні можливості, пов'язані з людським інтелектом, наприклад сприйняття, розуміння, навчання, міркування та розв'язання проблем. Зазвичай розрізняють три категорії штучного інтелекту: експертні (або засновані на знаннях) системи, системи сприйняття та системи природної мови. Останні дві категорії є специфічними комп'ютерними програмами. Експертні системи складніші, їх також можна розглядати як комп'ютерні програми, а також як спеціальні комбінації комп'ютерних програм і конкретних баз даних» [6, с. 267].

Зі свого боку законодавчий підхід було сформульовано, зокрема, у прийнятому 13 березня 2024 року Європейським парламентом Законі ЄС «Про штучний інтелект» (Artificial Intelligence Act), згідно з яким:

– «Система штучного інтелекту» означає систему на основі машини, розроблену для роботи з різними рівнями автономності, яка може демонструвати адаптивність після розгортання та яка, для явних або неявних цілей, на основі отриманих вхідних даних робить висновок про те, як генерувати результати, такі як прогнози, контент, рекомендації або рішення, які можуть впливати на фізичне або віртуальне середовище.» [7, с. 166].

– «Термін «на основі машини» означає той факт, що системи штучного інтелекту працюють на машинах» [7, с. 14].

– «... воно [поняття «системи штучного інтелекту»] має ґрунтуватися на ключових характеристиках систем штучного інтелекту, які відрізняють їх від простіших традиційних програмних систем або програмних підходів, і не повинно охоплювати системи, які базуються на правилах, визначених виключно фізичними особами для автоматичного виконання операцій. Ключовою характеристикою систем штучного інтелекту є їх здатність робити висновки.» [7, с. 14].

– «Технічна документація, зазначена у статті 11(1), повинна містити принаймні таку інформацію, що стосується відповідної системи штучного інтелекту: ... 2. Детальний опис елементів системи штучного інтелекту та процесу її розробки, включаючи: ... (с) опис архітектури системи, що пояснює, як компоненти програмного забезпечення будуть або підключаються один до одного та інтегруються в загальний процес обробки; обчислювальні ресурси, що використовуються для розробки, навчання, тестування та перевірки системи штучного інтелекту...» [7, с. 431–433].

Водночас Законом США «Про національну ініціативу штучного інтелекту» (National Artificial Intelligence Initiative), який набув чинності 1 січня 2021 року, передбачено, що: «Термін «штучний інтелект» означає машинну сис-

тему, яка може, для заданого набору визначених людиною цілей, робити прогнози, рекомендації або рішення, що впливають на реальне чи віртуальне середовище» [8].

Отже, як бачимо, у найсучасніших підходах до розуміння штучного інтелекту заведено оперувати словом «система», що зводить сутність штучного інтелекту не тільки до комп'ютерних програм, а гармонійного поєднання програмної та апаратної складової. Водночас програмна складова є важливою частиною систем штучного інтелекту, тому вважаємо, що правові норми, які регулюють питання охорони об'єктів, згенерованих комп'ютерними програмами, зокрема, стаття 33 Закону про АП і СП, можуть бути застосовані й до об'єктів, які генеруються штучним інтелектом. Про це зазначають також представники Українського національного офісу інтелектуальної власності та інновацій у своєму курсі лекцій «Штучний інтелект та інтелектуальна власність | Марафон Креативної Практики» [9]. Проте, зауважимо, що для уникнення можливих суперечностей, законодавцю варто адаптувати формулювання таких норм й до генерування об'єктів інтелектуальної власності системами штучного інтелекту.

Окремо слід зазначити, що комп'ютерні програми та штучний інтелект можуть генерувати не всі складові елементи веб-сайтів, а виключно ті, які піддаються такому генеруванню з технічної точки зору. Це можуть бути тексти, зображення, відео, програмний код, іноді – структура сайту. Ба більше, в контексті режимів правової охорони використання цих об'єктів безпосередньо на веб-сайтах не впливатиме на правила регулювання, принаймні на поточному етапі розвитку людства. Тобто, положення законодавства застосовуватимуться однаково як до такого роду об'єктів, розміщених на сайті, так і тих, що використовуються поза ним. Водночас можливість їх використання саме в Інтернет-відносинах, природа яких є екстериторіальною, є вагомим аргументом на користь запровадження уніфікованого режиму правової охорони таких об'єктів, оскільки відмінності в регулюванні в різних країнах можуть породжувати юридичні колізії та призводити до неефективності охорони прав та законних інтересів власників веб-сайтів.

Режим правової охорони складових елементів веб-сайту, згенерованих комп'ютерними програмами та штучним інтелектом, в Україні. Вітчизняним законодавством питання правової охорони об'єктів, згенерованих комп'ютерними програмами та штучним інтелектом, було врегульовано, коли набув чинності Закон про АП і СП.

Так, частина четверта статті 8 названого Закону передбачає, що: «Неоригінальні об'єкти, згенеровані комп'ютерною програмою (програмами), охороняються правом особливого роду (*sui generis*)». Водночас згідно зі статтею 33 «неоригінальний об'єкт, згенерований комп'ютерною програмою» визначається як «об'єкт, що відрізняється від існуючих подібних об'єктів та утворений у результаті функціонування комп'ютерної програми без безпосередньої участі фізичної особи в утворенні цього об'єкта» [4].

Отже, можемо констатувати, що, по-перше, в Україні для таких об'єктів передбачений особливий режим правової охорони, а саме – охорона правом особливого роду (*sui generis*), та, по-друге, для того, щоб певний об'єкт підпадав під таку охорону, він повинен відповідати наступним ознакам:

– бути неоригінальним. Оригінальність як ознака притаманна творам «характеризує твір як результат власної інтелектуальної творчої діяльності автора та відображає творчі рішення, прийняті автором під час створення твору» [4]. У Посібнику для суддів з інтелектуальної власності, «оригінальність» характеризується як «нестандартне бачення ситуації, бажання експериментувати, здатність пошуку прихованих зв'язків, нових методів, відмова від

сліпого копіювання чужих моделей поведінки, думок, поглядів тощо» [10, с. 27]. Тобто, об'єкт буде неоригінальним виключно тоді, коли він не є результатом власної інтелектуальної творчої діяльності людини, не відображає творчі рішення, прийняті людиною;

– відрізнятися від існуючих подібних об'єктів. Встановлення відповідності певного об'єкта даному критерію на практиці може бути проблематичним завданням, оскільки Закон про АП і СП не конкретизує від яких саме «подібних» об'єктів повинен відрізнятися згенерований неоригінальний об'єкт. Враховуючи положення частини сьомої статті 33 Закону про АП і СП, якою вимагається дотримання прав суб'єктів авторського права, суміжних прав та права особливого роду (*sui generis*) при генеруванні неоригінального об'єкта, вбачається, що такий об'єкт повинен відрізнятися як від «подібних» об'єктів авторського права та суміжних прав, так і від інших неоригінальних згенерованих об'єктів. Водночас критерії такої «відмінності» ще будуть напрацьовуватися практикою, у тому числі судовою. Однак, варто зауважити, що найімовірніше на можливість встановлення «відмінності» згенерованого об'єкта від інших подібних об'єктів не впливатиме використання в ньому їх неохоронюваних елементів, таких як ідеї;

– бути згенерованим комп'ютерною програмою або штучним інтелектом. Ця ознака характеризує спосіб створення певного неоригінального об'єкта, а саме – його «генерування» комп'ютерною програмою або, з урахуванням вищезазначеного аналізу, штучним інтелектом. Термін «генерувати» згідно зі словником української мови в 11 томах (СУМ-11) визначається як «викликати появу, утворення чого-небудь» [11]. Тобто, такі неоригінальні об'єкти виникають внаслідок функціонування комп'ютерної програми або штучного інтелекту;

– утворюватися без безпосередньої участі фізичної особи. Варто враховувати, що участь користувача у функціонуванні штучного інтелекту неможливо виключити повністю. Сучасний рівень розвитку не дозволяє йому працювати абсолютно автономно від людини, тобто без отримання певних завдань чи інструкцій від неї. Отже, для відмежування неоригінальних об'єктів, згенерованих комп'ютерною програмою або штучним інтелектом, від об'єктів авторського права (у тому числі створених з використанням комп'ютерної програми або штучного інтелекту) оцінці підлягатиме характер та ступінь участі користувача у їх утворенні [12]. Так, абзацом другим частини першої статті 33 Закону про АП і СП передбачено, що: «Твори, створені фізичними особами з використанням комп'ютерних технологій, не вважаються неоригінальними об'єктами, згенерованими комп'ютерною програмою.» [4]. Тобто, коли комп'ютерна програма або штучний інтелект виступає лише «інструментом» для власноручної реалізації користувачем своїх творчих рішень, йтиметься про охорону створених таким чином об'єктів авторським правом, а не правом особливого роду (*sui generis*). Варто також звернути увагу на формулювання, яке застосував законодавець. Словосполучення «з використанням комп'ютерних технологій» ніби натякає, що комп'ютерні технології відігравали другорядну роль при створенні відповідного об'єкта, а ступінь участі користувача був значним.

Врегульовуючи режим правової охорони неоригінальних об'єктів, згенерованих комп'ютерними програмами та штучним інтелектом, в Україні, законодавець використав здебільшого відсылні норми.

Так, обсяг майнових прав суб'єкта права особливого роду (*sui generis*) на неоригінальний об'єкт, згенерований комп'ютерною програмою або штучним інтелектом, порядок передачі (відчуження) та ліцензування таких прав, захисту від порушень тощо, визначаються за приписами, які регулюють авторське право.

Водночас Законом про АП і СП передбачено, що: «У результаті утворення неоригінального об'єкта, згенерованого комп'ютерною програмою, особисті немайнові права не виникають» [4]. Вважаємо дану норму недосконалою, з огляду на наступне. Логічно, що такі особисті немайнові права, як право вимагати визнання свого «авторства», не повинні виникати щодо згенерованих об'єктів, оскільки до їх створення не докладається людських зусиль. Водночас, як зазначив Суд Європейського Союзу (The Court of Justice of the European Union) у своєму рішенні по справі *Fixtures Marketing Ltd v Oy Veikkaus Ab*: «...метою права *sui generis* є захист результатів фінансових і професійних інвестицій...» [13, с. 15]. Такі дії, як порушення цілісності, перекручення, спотворення згенерованого об'єкта можуть звести нанівець усі результати зроблених інвестицій. Тому, вбачається доцільним наділення суб'єкта права особливого роду (*sui generis*) правом протидіяти таким діям, яке за своєю природою є особистим немайновим.

Щодо моменту виникнення прав на згенерований об'єкт варто зауважити наступне. Право особливого роду (*sui generis*) на неоригінальний об'єкт, згенерований комп'ютерною програмою або штучним інтелектом, виникає внаслідок факту генерування цього об'єкта і починає діяти з моменту його генерування, та зберігає чинність протягом 25 років, що обчислюються з 1 січня року, наступного за роком, в якому згенеровано неоригінальний об'єкт [4]. За аналогією з авторським правом, можемо констатувати, що право особливого роду (*sui generis*) виникає з моменту первинного надання згенерованому об'єкту електронної (цифрової) форми та не потребує реєстрації чи дотримання будь-яких інших формальностей. Водночас зауважимо, що коли системи штучного інтелекту навчаються «генерувати» об'єкти в матеріальній нецифровій формі, найімовірніше права особливого роду (*sui generis*) виникатимуть з моменту первинного надання згенерованому об'єкту такої форми.

Можливими суб'єктами права особливого роду (*sui generis*) згідно із Законом про АП і СП є особи, яким належать майнові права або які мають ліцензійні повноваження на комп'ютерну програму, яка згенерувала відповідний об'єкт, а також її правомірні користувачі. Водночас належність прав особливого роду (*sui generis*) певній особі може встановлюватися договором [4]. Отже, для того, щоб встановити хто є правовласником неоригінального об'єкта, необхідно визначити, хто із вищезазначених суб'єктів поставив комп'ютерній програмі або штучному інтелекту завдання його генерувати. Також важливо ознайомлюватися з положеннями договорів на використання комп'ютерних програм та штучного інтелекту, зокрема, публічних ліцензій.

Режим правової охорони складових елементів веб-сайту, згенерованих комп'ютерними програмами та штучним інтелектом, в іноземних країнах. Більшість країн світу ще не визначилися з тим, як регулювати такі об'єкти та чи надавати їм правову охорону взагалі. Однак, враховуючи положення статті 37 Закону України «Про міжнародне приватне право» № 2709-IV від 23.06.2005, згідно з якою «до правовідносин у сфері захисту прав інтелектуальної власності застосовується право держави, у якій вимагається захист цих прав», національне законодавство держав відіграватиме важливу роль в контексті охорони неоригінальних об'єктів, згенерованих комп'ютерними програмами та штучним інтелектом [14].

Так, Бюро авторських прав США (United States Copyright Office) у 2023 році оголосило збір коментарів зацікавлених осіб щодо питань використання систем штучного інтелекту та законодавства США про авторське право. З-поміж іншого Бюро зацікавлено в отриманні думок щодо необхідності надання правової охорони матеріалам, створеним штучним інтелектом, та бажаного режиму такої охорони – авторським правом чи окремим правом *sui*

generis [15]. Наразі такі об'єкти не охороняються в США, що, зокрема, відображено в нещодавніх рішеннях Бюро. Так, розв'язуючи питання щодо реєстрації прав на комікс “*Zarya of the Dawn*”, візуальна частина якого складається із зображень, згенерованих штучним інтелектом, Бюро дійшло висновку про необхідність реєстрації авторських прав виключно на ті елементи коміксу, в яких є «оригінальне авторство», а саме – текст коміксу та «результати добору, координації та розташування тексту, створеного автором, і художніх робіт, створених штучним інтелектом» [такі результати підлягають охороні як «компіляція»]. Бюро також констатувало, що реєстрація не поширюватиметься на «твори мистецтва, створені штучним інтелектом» [16, с. 1, 4–5, 12].

Зі свого боку, вагомою в контексті напрацювання підходів до правової охорони об'єктів, згенерованих комп'ютерними програмами та штучним інтелектом, може стати практика Пекінського Інтернет-Суду (Beijing Internet Court). У своєму рішенні по справі *LI v. LIU* Суд дійшов висновку, що зображення, створені штучним інтелектом, які розглядаються у справі, підлягають охороні авторським правом. Такого висновку Суд дійшов завдяки комплексному аналізу всіх обставин справи. Зокрема, щодо критерію оригінальності Суд зазначив, що за допомогою підказок і параметрів, які позивач надавав штучному інтелекту, він (позивач) «розробив елементи зображень, такі як персонажі та спосіб їх представлення». Ба більше, після того, як позивач отримав попередній результат, він «продовжив додавати підказки, змінювати параметри, безперервно коригувати та модифікувати їх, і, нарешті, отримав зображення, які розглядаються у справі». Суд констатував, що: «Цей процес налаштування та модифікації відображає естетику позивача, його вибір і особисті судження. Зображення не є “механічними інтелектуальними досягненнями”» [17]. Такі міркування Суду дещо корелюють з нашим висновком про те, що в кожному окремому випадку оцінці підлягатиме характер та ступінь участі користувача у створенні відповідного об'єкта. Водночас по даній справі Суд зауважив: «Коли люди використовують моделі штучного інтелекту для створення зображень, по суті, люди все ще використовують їх як інструменти для створення, тобто саме люди роблять інтелектуальні інвестиції в увесь творчий процес, а не штучний інтелект. Заохочення творчості визнано основною метою системи авторського права. Поки зображення, згенеровані штучним інтелектом, можуть відображати оригінальні інтелектуальні інвестиції людей, їх слід визнавати творами та захищати законом про авторське право» [17]. Не можемо повністю погодитися з таким висновком Суду, оскільки, як загалом відомо, авторським правом не охороняються ідеї, навіть якщо вони виражені та проілюстровані у творі. «Підказки» позивача у розглянутій Судом справі можна вважати його ідеями, які втілені штучним інтелектом у згенерованих зображеннях. Тобто, на нашу думку, Суд помилково отождив розробку ідеї зі створенням твору як такого. Однак, доводи Суду щодо використання штучного інтелекту як «інструмента» заслуговують на увагу. Дійсно, коли участь користувача є суттєвою, а комп'ютерна програма або штучний інтелект використовується як «інструмент в руках користувача», створені таким чином об'єкти повинні охоронятися авторським правом. Проте, це не означає, що творча діяльність користувача може зводитися виключно до надання відповідних команд програмі чи штучному інтелекту. Наприклад, рішення Суду по даній справі було б повністю обґрунтованим, якби позивач самостійно малював зображення, а штучний інтелект «допомагав» йому корегувати окремі їх лінії, нехай навіть в автоматичному режимі. Вважаємо, що критерії розмежування характеру та ступеня участі користувача в цілях застосування охорони авторським правом або правом особливого роду (*sui generis*) ще підлягають напрацюванню, у тому числі судовою практикою.

Висновок. Підходи до режимів правової охорони об'єктів, згенерованих комп'ютерними програмами та штучним інтелектом, у міжнародному приватному праві різняться та, подекуди, тільки починають формуватися. Щодо складових елементів веб-сайтів, врегулювання вищерозглянутих питань впливатиме на такі об'єкти, як інформаційне наповнення сайту, тобто – контент (тексти, зображення, відео тощо), його програмний код, структура тощо. Кожен із зазначених елементів може генеруватися комп'ютерними програмами та штучним інтелектом, тобто не бути результатом власної інтелектуальної діяльності людини. Запро-

вадження правової охорони таких об'єктів вбачається важливою передумовою забезпечення прав та законних інтересів власників веб-сайтів. Отже, світовій спільноті варто докласти зусиль, щоб якомога швидше досягти консенсусу щодо режиму правової охорони об'єктів, згенерованих комп'ютерними програмами та штучним інтелектом. При цьому, вважаємо, що він повинен бути уніфікованим, оскільки сфера Інтернет-відносин не обмежується територією конкретної держави, а є екстериторіальною, тому розгалужене регулювання може призвести до неефективності такої правової охорони складових елементів веб-сайтів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ходош А.В. Режим правової охорони комп'ютерних програм: національний та міжнародний досвід. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 3. С. 205–208. URL: http://www.lsej.org.ua/3_2023/46.pdf (дата звернення: 18.04.2024).
2. Бондаренко С.В. Авторське право та суміжні права. Київ : Ін-т інтел. власн. і права, 2008. 288 с.
3. URL: https://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/2021/Bondarenko_Avtorske_pravo_2008_288.pdf (дата звернення: 18.04.2024).
4. Богуцький П.П. Правовий режим кримінально-правової охорони національної безпеки України. *Кримінальне право в умовах глобалізації* : матер. міжнар. наук.-практ. конфер., 25 травня 2018 р. Одеса, 2018. С. 80–83. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/2bbd3438-072a-4454-ad35-0b5ac004b16d/content> (дата звернення: 18.04.2024).
5. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 01 грудня 2022 р. № 2811-IX / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text> (дата звернення: 18.04.2024).
6. High-Level Expert Group on Artificial Intelligence, A definition of AI: Main capabilities and scientific disciplines, 8 April 2019. URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/definition-artificial-intelligence-main-capabilities-and-scientific-disciplines> (дата звернення: 18.04.2024).
7. Mihály Ficsor, World Intellectual Property Organization. Guide to the Copyright and Related Rights Treaties Administered by WIPO and Glossary of Copyright and Related Rights Terms. 2004. 319 с. URL: <https://tind.wipo.int/record/28722?v=pdf> (дата звернення: 18.04.2024).
8. Artificial Intelligence Act : Texts Adopted P9_TA(2024)0138 / European Parliament. URL: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2024-0138_EN.pdf (дата звернення: 18.04.2024).
9. NATIONAL ARTIFICIAL INTELLIGENCE INITIATIVE. U.S. Code : Title 15, Chapter 119.
10. URL: <https://uscode.house.gov/view.xhtml?path=/prelim@title15/chapter119&edition=prelim> (дата звернення: 18.04.2024).
11. Кулініч О., Майданик Л., Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій. Штучний інтелект та інтелектуальна власність. *Марафон Креативної Практики* : цикл освітніх матеріалів. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=RNMzRCuhUz0&t=1517s> (дата звернення: 18.04.2024).
12. Посібник для суддів з інтелектуальної власності / Бенедисюк І.М. та ін. Київ : К.І.С., 2018. 424 с.
13. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/IntellProperty_Handbook_.pdf (дата звернення: 18.04.2024).
14. Академічний тлумачний словник української мови в 11 томах (СУМ-11). URL: <https://sum11.com.ua/gheneruvaty/> (дата звернення: 18.04.2024).
15. Ходош А.В. Права на об'єкти, створені за допомогою штучного інтелекту. *Ліга Закон*. 2023. URL: https://biz.ligazakon.net/analytics/224190_prava-na-obkkti-stvoren-za-dopomogoyu-shtuchnogo-ntelektu (дата звернення: 18.04.2024).
16. Court of Justice of the European Union. JUDGMENT OF THE COURT (Grand Chamber), 9 November 2004, Fixtures Marketing Ltd v Oy Veikkaus Ab. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:62002CJ0046> (дата звернення: 18.04.2024).
17. Про міжнародне приватне право : Закон України від 23 червня 2005 р. №2709-IV / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15#Text> (дата звернення: 18.04.2024).
18. United States Copyright Office. Notice of inquiry and request for comments. URL: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/FR-2023-08-30/pdf/2023-18624.pdf> (дата звернення: 18.04.2024).
19. United States Copyright Office. Correspondence Re: Zarya of the Dawn (Registration # VAu001480196), February 21, 2023. URL: <https://www.copyright.gov/docs/zarya-of-the-dawn.pdf> (дата звернення: 18.04.2024).
20. Бібліотека інтелектуальної власності (知产库). Рішення щодо першої справи про порушення авторських прав на зображення, створені ШІ (AI生成图片著作权侵权第一案判决书). 2023.
21. URL: https://mp.weixin.qq.com/s?__biz=MzAwNDE3MjA5NA==&mid=2677385275&idx=1&sn=a8ccdbb118604473d8fd198f82df7e30 (дата звернення: 18.04.2024).